

PRAKTISK SOLIDARITET

FÖR EN SOLIDARISK OCH HÅLLBAR VÄRLD

Verksamhetsberättelse 2015

Praktisk Solidaritet (PS) är en paraplyorganisation för Emmaus Stockholm, Brödet & Fiskarna och Emmaus Gävleborgs Bistandsgrupp. Till PS uppgifter hör att samordna och stärka organisationernas bistandsverksamhet samt hålla kontakten med samarbetspartners, Sida, Forum Syd och andra aktörer.

Förvaltning

Varje medlemsorganisation har två representanter i PS styrelse.

Representanten ska löpande informera sin organisations styrelse om projekt och aktiviteter där PS medverkar under året. Styrelsen har haft sex protokollförda möten exklusive årsmötet. Arbetsutskottet har haft tre sammanträden. Årsmötet 2015 hölls i Ramnäs utanför Västerås den 27 juni.

Arbetsutskott (AU)

PS styrelse har ett arbetsutskott som sammanträder mellan styrel-

semötena och därmed säkerställer framåtskridandet i olika projekt och processer. AU har fokuserat på det internationella arbetet och PS stöd till Västsahara och Angola samt också arbetat med PS interna organisationsutveckling. AU har utgjorts av Anders Jansson från styrelsen samt från kansliet; Gerardo Lizano, Tommy Andersson och Linda Johansson. Sammanställande har varit Linda Johansson.

Kansli

På kansliet har projekthandläggare Joanna Castro arbetat med Angola och under senare delen av året även med ett nytt projekt i Moçambique. Nils Häger har fram till september 2015 varit projekthandläggare för Västsahara-projekten. Han ersattes sedan av Tommy Andersson. Båda två har arbetat tillsammans med Linda Johansson, kansli- och projektansvarig.

PS styrelse under 2015

Ordförande: Juan Pablo Obregón från Emmaus Stockholm. Vice ordförande: Maria Englund från Emmaus Gävleborgs Bistandsgrupp. Sekreterare: Marie Nybäck från Emmaus Stockholm. Vice sekreterare: Sari Jacobson från Brödet & Fiskarna. Kassör: Anders Jansson från Brödet & Fiskarna och ledamot Rafael Carrillo från Emmaus Gävleborgs Bistandsgrupp.

Ansvarsfördelning

Ansvarig för materialsändningar: Gerardo Lizano. Ansvariga för projekt i Angola: Joanna Castro, Linda Johansson. Ansvariga för projekt i Västsahara: Tommy Andersson, Nils Häger, Linda Johansson. Ansvarig PS allmänna administration: Marie Nybäck. Ansvarig för ekonomi: Anders Jansson. Ansvarig för kansli: Linda Johansson. Bokföring och redovisning för PS har ombesörjts av Helena Kallstenius från Megiston Redovisning AB. Som auktoriserad revisor har PS anlitat Lena Johnson från revisionsbyrån Grant Thornton AB.

Medlemsavgift

Medlemsavgiften var under 2015 50 000 kronor per medlemsorganisation. Avgifterna har främst använts för egeninsatser runt projektet och till allmän administration som inte täcktes av bidragen från Forum Syd eller Sida.

Verksamhetsbidrag

Emmaus Stockholm och Brödet & Fiskarna har vardera betalat in 200 000 kronor i verksamhetsbidrag till PS för 2015. Emmaus

Gävleborgs Biståndsgrupp har på grund av moms endast inbetalat 150 000 kronor detta år och fått anstånd på 50 000 kronor vilket ska inbetalas under 2016.

VÄSTSAHARA

Västsahara är Afrikas sista koloni. Efter år av väpnad befrielsekamp, förd av Polisario, mot den spanska kolonialmakten, lämnade Spanien landet 1975. Territoriet överlämnades dock inte till Polisario, som FN förklarat som den legitima företrädaren för Västsaharas folk. Istället gavs Marocko och Mauretanien klartecken att ta över kontrollen av landet. Västsahariernas befrielsekamp fortsatte tills Mauretanien tvingats tillbaka och, efter ett utdraget krig, träffades 1991 en överenskommelse om vapenvila mellan Polisario och Marocko.

Detta skedde efter att FN utlovat en folkomröstning om Västsaharas framtid. Vapenvilan har sedan dess respekterats, men en folkomröstning har ännu inte hållits. Sedan 1991 har MINURSO (United Nations Mission for the Referendum in Western Sahara) funnits

på plats men har endast en fredsövervakande roll. Marocko har fört in hundra tusentals bosättare till Västsahara och utnyttjar landets rika naturresurser som bland annat fosfat och fisk. Marocko har även byggt en 200 mil lång minerad mur mot de ökenområden som kontrolleras av Polisario.

Under kriget flydde cirka 150 000 västsaharier till sydvästra Algeriet, där de fortfarande lever i flyktingläger under mycket svåra förhållanden. I 40 år har flyktingarna levt i lägren i väntan på att få återvända till sitt hemland. Praktisk Solidaritet och våra medlemsorganisationer har sedan slutet av 1970-talet bistått de västsahariska flyktingarna med olika former av humanitärt stöd, inledningsvis främst kläder, skor och annat materiellt stöd. Med ytterligare stöd från Sida inköptes senare vattentankbilar, reservdelar och mat till lägren. Sedan 2006 har livsmedel, i form av konserverad fisk, utgjort merparten av biståndet.

Makrill

Bland de västsahariska flyktingarna förekommer järnbrist, och felnäringen är utbredd. Den mat som

”

I lägren sänds matlagingsprogram där vi lär oss hur makrillen bäst kan tillagas och kombineras för att maximera näringsintaget.

”

Safia provsmakar makrillen och ger sitt godkännande.

distribueras genom FN:s livsmedelsprogram World Food Programme (WFP) är ensidig, otillräcklig och inte heller anpassad till en långvarig konsumtion. Speciellt allvarligt är att barnen växer upp på en så ensidig kost.

I november 2015 deltog Praktisk Solidaritet på ett årligt samordningsmöte för livsmedelsbiståndet (Mesa de concertacion y coordinacion alimentaria) i de västsahariska flyktinglägren. Där deltog de största givarna, NGO:s samt västsahariska representanter för att utvärdera livsmedelsstödet till lägren samt för att planera och samordna nästa års insatser. Vid mötet konstaterades att makrillen är nödvändig för att diversifiera näringsinnehållet i maten. Under 2015 distribuerades endast makrill till institutioner till exempel skolor. Under 2015 genomfördes en upphandling av makrill och 2016 kommer 345 ton makrill att distribueras genom PS. Makrillen provsmakas och godkänns alltid av representanter från det västsahariska samhället.

Kläder

Praktisk Solidaritet skickade 2015 120 ton insamlade kläder till de

västsahariska flyktinglägren. PS är den enda organisation som kontinuerligt förser de västsahariska flyktinglägren med kläder. Under 2015 gjordes ingen klädutdelning då tidpunkten för utdelningen sammanföll med att flyktingarna firade att de klarat av, och till viss del stått emot, Marockos 40 år långa ockupation. PS deltog i firandet.

Melfatillverkning

Praktisk Solidaritet startade 2012, med hjälp av Sida-medel, ett projekt med tillverkning av melfor i flyktinglägren. Produktionen och försäljningen av klädesplagget melfa kom igång året därpå. Melfan är det plagg västsahariska kvinnor traditionellt klär sig i, ett färgglatt tygstycke som lindas kring kroppen över övriga kläder. Melfan skyddar mot sand, vind, sol och kyla och även mot den under sommarhalvåret mycket höga värmen i lägren.

Genom projektet har kvinnor fått utbildning i att tillverka melfor. Förutom att ta fram melfor till rimliga priser syftar projektet till att bidra till kvinnors oberoende samt ge dem en möjlighet till försörjning.

Under 2015 var fokus på produktion, marknadsföring och försäljning och ett trettiotal kvinnor arbetade aktivt med att tillverka melfor. I denna fas började kvinnorna även ta över ansvaret för hela produktionskedjan.

FN har uttalat sig positivt om PS melfa-center och ser det som en modell för andra inkomstgenererande insatser, där västsaharierna får möjlighet till egen försörjning, och som följd av det ett minskat biståndsberoende. Projektet är ett samarbete med den italienska organisationen CISP och Sahariska Röda Halvmånen, som också tog initiativ till projektet.

Startpaket

Startpaketen innehåller en uppsättning kläder för nyfödda som delas ut till kvinnor som väljer att föda barn med hjälp av utbildade barnmorskor, hemma eller på flyktinglägrens sjukhus. Ungefär 2000 babykits distribuerades 2015 i lägren.

Startpaketen produceras av syföreningar i Västerås stift och under 2015 har PS besökt dessa föreningar för att ge information om Västsahara.

Jagdatu och Warda som är i full gång med att färja melfor. Färgning är ett av leden i tillverkningen av klädesplagget Melfa.

”

Tack vare projektet skapas sysselsättning och när vi kvinnor säljer melforna får vi en egen inkomst.

”

Kvinnor från bondeföreningen Baixa da Missão har legaliserat mark kollektivt. Legalisering av mark i Angola är en lång, dyr, byråkratisk process. Projektet har lyckats med att 2 av de 15 bondeföreningarna fått marken legaliserad kollektivt. Det är viktiga framsteg i ett land som sätter många hinder för bönder att legalisera mark.

ANGOLA

Angola, Afrikas näst största land, är till ytan jämförbart med Norden och ligger vid den afrikanska sydvästkusten. Av de cirka 19 miljoner människor som bor i landet lever 36 procent under fattigdomsgränsen. 26 procent lever i extrem fattigdom.

Angola var en portugisisk koloni från 1500-talet fram till 1975 då landet vann sin självständighet. Men istället för fred utbröt ett nästan 30 år långt inbördeskrig som avslutades 2002. Återuppbyggnaden av landet är fortsatt mycket påtaglig och skillnaderna mellan landsbygd och städer stor. Majoriteten av de fattiga är bönder på landsbygden. Angola har haft en ekonomisk tillväxt under de senaste åren men fortfarande kan 75 procent av befolkningen på landsbygden varken läsa eller skriva. Det är tydligt att den ökade ekonomiska tillväxten inte gynnat

en stor del av befolkningen. Fördelningspolitik saknas och skillnaderna mellan fattig och rik är stor.

”Många gör bedömningen att eftersom det går bra för Angola ekonomiskt, så behövs inte mer bistånd. Problemet är att denna ekonomiska utveckling inte är jämn och fattigdomen är stor. Ytterligare ett problem är ett svagt civilsamhälle och i princip är det bara ADRA som arbetar med organisering av civilsamhället.”

*Belarmino Jelembi,
ordförande i PS samarbetsorganisation i Angola*

De marginaliserade människorna på landsbygden har inte kunskap om myndigheternas skyldigheter och vad de kan kräva av myndigheter på olika nivåer i samhället. Civilsamhället saknar inflytande över processerna i lokalsamhället, vilka påverkar deras liv direkt

eller indirekt. Civilsamhället saknar också representation i samhället och har ingen nämnvärd roll som opinionsbildare. I samhället finns diskriminerande attityder och föreställningar mot kvinnor när det gäller organiseringen. Det visar sig bland annat i kvinnors roll och delaktighet för förändringar på lokal nivå där kvinnor utgör en minoritet som har mindre betydelsefulla poster samt drabbas hårdast av icke-demokratiska processer.

Målet med Praktisk Solidaritets projekt, som genomförs tillsammans med gräsrotsorganisationen ADRA (Action for rural and environmental development) är att ge människor verktyg att bli mer delaktiga i att lösa sina problem. Genom att förstärka föreningsengagemanget samt att öka kunskapen om hur det politiska beslutsfattandet fungerar bidrar PS till en demokratisk utveckling i Angola.

ADRA HUAMBO

PS bedriver med stöd från Forum Syd ett projekt med inriktning på landsbygdsutveckling och organisationsstöd tillsammans med ADRA Huambo. Projektet är en fortsättning på ett tidigare projekt och löper fram till 2016. Syftet är att stärka 18 bondeorganisationers kapacitet, öka dialogen mellan olika organisationer och det kommunala styret samt att öka kunskapen om hållbar utveckling och medborgarnas rättigheter.

I Angola har FN:s konvention om civila och politiska rättigheter ratificerats och 2010 antogs en lag som innebär att de lokala myndigheterna, i samråd med medborgarna, ska utveckla kommuners politiska, sociala och ekonomiska utveckling. Detta ska göras genom så kallade CACS-möten.

Inom projektet har det sedan starten lagts stor vikt vid att informera om denna lag samt stärka föreningarna organisatoriskt för att de ska kunna föra sin talan genom denna plattform. Enligt la-

gen ska CACS (The Conselhos de Auscultação e Concertação Social) ske regelbundet. I praktiken är det den lokala administratören som sammankallar mötena och det görs godtyckligt.

En tydlig indikator på att det medborgerliga deltagandet i lokala utvecklingsprocesser nu har ökat är att bondeunionen hade ett konkret förslag färdigt till CACS-mötet. Förslaget handlade om den lokala utvecklingen och involverade frågor som föreningarna ville lyfta upp som till exempel jordbruk, faciliteter för kommersialisering av sina produkter och priset på gödningsmedel. Tyvärr hardock inget möte ägt rum.

I projektet har målgruppen också fått ökad kunskap om miljövänliga metoder för jordbruk. Bönderna har bland annat diskuterat kemiska bekämpningsmedels påverkan på miljön och att marken behöver vila mellan skördar. Det senare är också en social och ekonomisk fråga, ibland har bönderna inte råd med att

låta jorden vila. I projektet arbetar PS särskilt med att kvinnor ska delta och ta plats i föreningarna och samhället i stort.

ADRA HUILA

Kvinnors rätt till mark är ett projekt som Praktisk Solidaritet driver tillsammans med partnerorganisationen ADRA Huila, med finansiering från Forum Syd.

2015 är projektets sista år. Stor vikt har lagts vid organisationsutveckling, rätten till mark, kvinnors rättigheter samt att lyfta fram genusstrukturers hämmande roll för utveckling. Målgruppen var 19 bondeorganisationer.

Efter en relativt ny lag har de angolanska bönderna idag starkare ställning gällande att äga och bruka mark. Civilsamhället i Angola har dock otillräcklig kunskap om de internationella och nationella lagar som finns för att säkerställa deras rättigheter.

Under 2015 utdelades två kollektiva certifikat. Det handlar om certifikat på avgränsade jordlot-

Roséria och Fru Sanha. Roséria är ansvarig för genusfrågorna i PS team i Angola. Fru Sanha bor med sin man och fyra barn. Det viktigaste för henne var workshoppen "där vi pratade om kvinnofrågor. Att kvinnor också har rätt att äga mark".

ter. Legalisera mark är en tidskrävande process och det mest krävande steget är att ta fram avgränsade kartor.

”Vi trodde att på grund av att våra förfäder hade levt på den här marken så var jorden automatiskt vår. Men vi har nu fått veta att det inte är så, utan vi måste legalisera den. Om inte ADRA hade kommit hit så hade vi inte vetat detta.”

Så berättar en kvinnlig deltagare i projektet

Under året har könsroller i förhållande till ägande av mark debatterats. Kvinnor känner sig bekvämare med att lyfta upp sin egna frågor och kritisera situationer, till exem-

pel att de har för mycket att göra på grund av att de jobbar både i hemmet och i odlingen. För att kvinnor ska få ökad makt att påverka sina liv, tillgången till mark och ökade möjligheter till inkomstgenererade aktiviteter behövs fortsatt arbete med att ändra attityder och stärka kvinnors ställning i samhället. Det är en process som tar tid.

MOÇAMBIQUE

Praktisk Solidaritet startade i mitten av 2015 ett mindre utvecklingsprojekt i Moçambique tillsammans med organisationen FAA (Fundação Apoio Amigo). Målet är en ökad jämställdhet och ökad politisk och ekonomisk egenmakt för

kvinnor i utkanten av staden Tête. Målgruppen är 180 kvinnor med olika förutsättningar.

Inom projektet finns till exempel 30 kvinnor som arbetar i stenbrott. Kvinnorna arbetar med att bryta sten och sälja vid sidan av vägen till byggnadsfirmor och förbipasserande. Stenen använts främst i byggnadsindustrin.

Under projektet har kvinnorna bland annat fått stöd att organisera sig, workshops i utbildning för arbetet och skyddsutrustning. De flesta av dessa kvinnor har inte ID-kort och kan inte läsa och skriva. Det är viktigt att kvinnorna organisera sig eftersom företag har redan börjat ta över marken där stenbrotten finns och börjat exploatera och sälja stenen.

Hänt under året 2015

1. EUCOCO

Praktisk Solidaritet deltog på den årliga Västsaharakonferensen där omvärlden samlas för att bland annat diskutera gemensamma strategier och bistånd inför det kommande året. På konferensen, som hölls i Madrid, deltog solidaritetsorganisationer från Europa med en majoritet av spanska organisationer samt den västsahariska regeringen, representanter från AU (Afrikanska Unionen) och EU.

PS deltog i de arbetsgrupper där Kooperationen, bistånd, jämställdhet och jämlikhet diskuterades. Humanitärt bistånd har minskat avsevärt under de senaste åren och att denna nedåtgående trend har ökat i och med framväxten av nya humanitära kriser. Under konferensen konstaterades att västsahariska kvinnor fortsätter att ta plats i politiken och att det är viktigt att västsahariska kvinnor närvarar när deras roll i fredsprocesser tas upp.

Sulema Beiruk, västsaharier och vicepresident i afrikanska parlamentet, lyfte upp att västsahariska

kvinnor är ett föredöme för kvinnors rättigheter i regionen samtidigt som hon betonade att just kvinnor i ockuperade Västsahara är väldigt utsatta.

2. Moms-hotet avvärjt

Från den 1 januari 2015 införde Skatteverket en 25% moms på ideella organisationers regelbundna och mer omfattande försäljning av skänka begagnade varor. Detta efter att högsta förvaltningsdomstolen i en dom tolkat den sedan länge gällande lagstiftningen på detta sätt. Tillsammans med andra organisationer inom nätverket Ideell Second Hand lyckades PS dock genom skrivelser, uppvaktningar och namninsamlingar få samtliga riksdagspartier att inse att denna beskattning var orimlig.

Under året har lagen förtydligats så att all försäljning av sänkta begagnade varor till stöd för ideell verksamhet är skattefri från och med 2016. Regeringen har även beslutat att organisationerna kompenseras för den moms som de tvingades betala in 2015. För PS medlemsorganisationer var det drygt 5 miljoner kronor.

”

Genom PS projekt har vi kvinnor fått skyddsmaterial och blivit medvetna om riskerna med arbetet. Vi har insett behovet av organisering och har nu täta kontakter med kvinnoorganisationer lokalt.

”

Organisationsutveckling

1. Policy dokument. Organisationen har systematiskt gått igenom och uppdaterat samtliga styrdokument för PS under året.

2. Sociala medier. Hemsidan har omarbetats och uppdaterats 2015 och PS har varit aktiva på Facebook, Twitter och Instagram.

3. ISK-granskning (Internstyrning och kontroll) av PS. I april 2014 påbörjade Ernst & Young (E&Y) på uppdrag av Sida en granskning av PS interna styrning och kontroll. I uppdraget ingick även att identifiera eventuella svagheter samt att lämna rekommendationer för att stärka organisationen på dessa områden.

I oktober 2014 gjorde därefter E&Y en uppföljning för att bedöma hur PS förbättrat rutinerna för styrningen och kontrollen av verksamheten. Slutsatsen var att PS tagit emot och tolkat rekommendationerna på ett positivt sätt och att PS interna styrning och kontroll förbättrats och utvecklats. Avslutande revision gjordes av KPMG i oktober 2015.

4. Samverkan. Praktisk Solidaritet har 2015 haft ett gott samarbete med bidragsgivarna Sida och Forum Syd. PS är bland annat medlem i VästsaharaAktionen, Ideell Second Hand och CONCORD.

Slutord

PS har verkat för att stärka medlemsorganisationerna i sitt arbete

med att tillgodose olika behov hos våra samarbetspartners och utveckla PS egen verksamhet. Det har omfattat såväl humanitära insatser som utvecklingsprojekt med inriktning på mänskliga rättigheter, jämställdhet och att arbeta för förbättrade levnadsvillkor för människor i de västsahariska flyktinglägren, Angola och Moçambique.

Praktisk Solidaritet

Vretenborgsvägen 6
126 30 Hägersten

info@praktisksolidaritet.se
070-770 08 52

Genom PS projekt har kvinnorna som arbetar i stenbrott fått stöd att organisera sig, workshops i utbildning för arbetet och skyddsutrustning.